

Høstmøte PRO 24.-26.10.2014

Fredag 24.10.2014

Sak 1: Velkommen ved pastoralrådets ordfører

Dag-Albert Bårnes ønsket gamle og nye delegater hjertelig velkommen. Han presenterte helt kort temaet for møtet «Livsvern og menneskeverd». Vi er gode i Kirken til å snakke om livsvern, men under dette møtet ønsker vi også å se på hvorvidt vi klarer å verne om livet rundt oss, i våre menigheter, ved å tilrettelegge for de svakeste og ønske dem aktivt velkommen.

Sak 2: Navneopprop

Navneoppropet ble foretatt rundt bordet i den rekkefølgen delegatene satt. Det ble gitt anledning til en kort presentasjonsrunde av alle delegater i forbindelse med navneoppropet.

Dag-Albert Bårnes	Mariakirken, Asker og Bærum
Heidi Øyma	Informasjonsavdelingen OKB/ Avtroppende AU
Nikoline Myklevik	Avtroppende AU
Liv Hegna	St. Olav, Oslo
Ingrid Joys	Samfunnskontakt OKB
Alma Fabella-Karlsen	St. Birgitta, Fredrikstad
Gunnhild Bærø	St. Olav, Tønsberg
Sr. Lucia Nguyen	Søsterrådet
Maria Ana Flinta	Sta. Teresia, Hønefoss
P. Khiem Duc Nguyen	Prestene
Hans-Kristian Jakobsen	St. Svithun, Stavanger
Egil Guneriusen	St. Magnus, Lillestrøm
Luang Nguyen	St. Ansgar, Kristiansand
Susanna Welfler	Vår Frue, Porsgrunn
Laila Frøyset	Mariakirken, Askim
Long-Quoc Nguyen	St. Paul, Bergen
Arthur Haakonsen	St. Hallvard, Oslo
Michael Golding	St. Fransiskus, Arendal
Ewa Bivand	Valgkomité
Chi Phung Vy	St. Gudmund, Jessheim
P. Andreas Rupprecht	Prestene
Sr. Katarina Pajchel	Søsterrådet
Joseph Voigt	Mariakirken, Lillehammer

Emma Stafford	St. Mikael, Moss
Urszula Andruchow	St. Laurentius, Drammen
Marcin Fojcik	Nasjonalgruppe (polsk)
P. Oddvar Moi	Prestene
Kåre Odland	St. Peter, Halden
Valerie Therese Håkonsen	St. Johannes, Oslo
Thanh Huu Nguyen	Avtroppende AU
Patricio Quintana	Nasjonalgruppe (spansk, italiensk, portugisisk)
Maria Sammut	Sekretær

Sak 3: Valg av møteledelse, møtesekretær, tellekorps, protokollunderskrivere og redaksjonskomité

Avstemninger ved akklamasjon:

- Dag-Albert Bårnes velges til møteleder
- Maria Sammut velges til møtesekretær
- Nikoline Myklevik og Thanh Huu Nguyen velges til tellekorps
- Arthur Haakonsen og Chi Phuong Vy velges til protokollunderskrivere
- Heidi Øyma og Arthur Haakonsen velges som redaksjonskomité

Sak 4: Godkjenning av innkallelse

Godkjennes uten innsigelser.

Sak 5: Godkjenning av dagsorden og melding av saker til eventuelt

Dagsorden godkjennes uten innsigelser

NUK har meldt én sak til eventuelt.

Frist til melding av saker til eventuelt er lørdag middag.

Sak 9: Arbeidsutvalgets årsrapport 2012-2014

Arbeidsutvalgets årsrapport er utdelt alle møtedeltagere i bunken av sakspapirer. Møteleder ba delegatene om å lese årsrapporten innen lørdag kl. 11. Da skal PRO kommentere og vedta årsrapporten.

Sak 12: Arbeidsprogram for PRO 2014-2016

Dag-Albert Bårnes presenterte AUs forslag til arbeidsprogram. Han fortalte først om den forrige periodens arbeidsprogram. Bårnes understreket at det nye PRO kan tenke nytt om hvordan det ønsker å arbeide med sakene.

Forskjellen fra tidligere er at vi har et sekretariat i Akersveien, slik at det er kort vei til iverksetting av tiltak.

Flere tema i arbeidsprogrammet kommer tilbake år etter år. Dette er tema som alltid er viktige, men det reflekterer også at delegatene i PRO byttes ut.

Når PRO skal bestemme hvilke tema man ønsker å ha, skal det også velges en prioritert rekkefølge samt måter man ønsker å arbeide med temaene på.

Det er fritt frem for å foreslå nye punkter til arbeidsprogrammet.

Ewa Bivand:

Jeg observerer at vi i den utdelte årsrapporten kan lese om hvordan OKBs administrasjon, og i særdeleshet Pastoralavdelingen, har fulgt opp saker fra PRO. Dette er fint. Min erfaring er at vi tidligere ikke hadde et så stort byråkrati i Akersveien. Dette betydde at PRO måtte organisere flere ting selv, f.eks. kurs osv. Dette er på en måte en styrke, men samtidig oppleves PRO som litt mer passiv nå, da vi snakker mye, men ikke gjør så mye. Jeg savner å høre litt om hva som skjedde med sakene i menighetene. Ble det bare snakk under PRO-møtet, eller skjer det noe i menighetene?

Det ville vært fint om neste PRO også kunne få en rapport fra menighetene om hva som skjer og hvordan det skjer. Jeg foreslår at alle representantene i PRO sender inn til sekretariatet hva som er blitt gjort med sakene som er tatt opp under PRO-møter det siste året, slik at dette også kommer inn i årsrapporten. Et eksempel på dette er hva som har skjedd med *Pastoralplanen*. Er det noen som vet hva *Pastoralplanen* er? Er det noen menigheter som arbeider med den og bruker den?

Dag-Albert Bårnes:

Et annet eksempel på slikt som har havnet i skuffen, er *Menighetshåndboken*. Dette bør fokuseres på i neste periode.

Liv Hegna:

Det er ønskelig at *Menighetshåndboken* også kan komme i en liten og kort versjon med helt korte anvisninger til driften av menigheten, f.eks. hva menighetsråd gjør, hvordan menighetsråd arbeider osv.

Heidi Øyma:

Vi har forsøkt å sette inn en fast siden-sist-post i PROs dagsorden. Hensikten med den er at man fra staben kan få anledning til å si noe om hvordan man har fulgt opp det som ble bestemt under siste PRO-møte. Kanskje kunne vi også få representantene fra menighetsrådene til å fortelle og dele med de andre hva som er gjort siden sist i menighetene under samme punkt i dagsorden?

Sak 13: Orientering fra valgkomiteen og kandidatpresentasjon

Heidi Øyma og Ewa Bivand orienterte:

Under valgkomiteens arbeid har vi primært tenkt at det er vår oppgave å sørge for bredest mulig representasjon: øst-vest, menn-kvinner, nasjonalitet, store og små menigheter. Komiteen har forsøkt å få flere kvinner til å stille, men dessverre har det vært vanskelig.

Valgkomiteen har også kun foreslått kandidater som tidligere har erfaring fra PRO. Dette betyr ikke at det ikke åpnes også for nye kandidater som ønsker å stille.

Det skal ifølge vedtektene velges tre kandidater i tillegg til leder. Prestene velger selv hvem som stiller som geistlig medlem i AU.

Det har vært en utfordring å engasjere menighetsrådsledere i store menigheter til å stille i AU. Disse menighetsrådslederne har ofte mye å gjøre allerede, og de vegrer seg for å få enda mer arbeid. Dette er en konsekvens av reformen som sier at det er menighetsrådsledere som skal stille i PRO.

Kandidater oppfordres til å melde seg selv. Kandidater meldes til valgkomiteen. Frist for å melde kandidater er **lørdag innen kl. 19.15**.

Kandidatpresentasjon:

Kandidatene presenterte seg selv:

Dag Albert Bårnes har sittet en periode og står som den eneste kandidaten til vervet som ordstyrer. Han inviterte andre kandidater til å stille til motvalg.

Hans-Kristian Jakobsen sitter som ordstyrer i menighetsrådet i St. Svithun. Hans-Kristian jobber skift, og har muligheter til å stille på møter i arbeidstider på hverdager.

Gunnhild Bærø fra Tønsberg har tidligere vært med i menighetsråd, men har vært ute av det i fire år. Hun liker å følge med i det som skjer, og ønsker gjerne å være med å påvirke.

Presenterte seg lørdag:

Per Erling Daae er ordstyrer i menighetsrådet i St. Torfinn menighet på Hamar. Han konverterte til Den katolske kirke i 2010. Han har to års erfaring fra PRO.

Trong Dinh Tran er ordstyrer i menighetsrådet i Haugesund. Han har lang fartstid i menighetsrådsarbeid, og han har erfaring både som ordstyrer og nestleder.

Lørdag 25.10.2014

Sak 6: Orientering fra OKBs samfunnskontakt

Ingrid R. Joys informerte: (Se vedlagte notat.)

I denne orienteringen vil jeg etter en kort innledning dele innlegget i to: 1) Religions-politisk engasjement og 2) Interreligiøst dialogarbeid. I forbindelse med den andre delen av innlegget

vil jeg vise en film som ble laget i forbindelse med en reise til Israel/Palestina i regi av dialoggruppen *Abrahams barn*, bestående av jøder, kristne og muslimer.

Innledning

Joys ble ansatt som samfunnskontakt i OKB to år siden, og biskopens ønske bak stillingen var at Kirken skulle ha en stemme ute i samfunnet, utover det som skjer i menighetene.

Den katolske kirke er den raskest voksende og det største religiøse samfunnet i Norge utenom Den norske kirke, og det forplikter. Vi er store nok nå til å kunne sette vårt preg på det som skjer «der ute», både lokalt, nasjonal og globalt.

1) Religions-politisk engasjement

Religionen har de siste ti år blitt mer synlig i samfunnsdebatten, jfr. reservasjonsrett-debatten, omskjærings-debatten, offentlige utredninger (NoU'er) med større religiøs dimensjon samt i mange store debatter i samfunnet (klima, kvinners reproduktive rettigheter, immigrasjon osv.). Religionen er blitt den viktigste identitetsmarkøren i vårt århundre – mye viktigere enn politisk holdning. Verden er full av kriger med en religiøs side. Det er veldig få religionskriger, men krigene går ofte langs skillelinjer hvor religionen er med som en samlende eller en splittende kraft. Religionen motiverer folk til å gjøre gode eller onde ting.

Samfunnskontakten vil synliggjøre Kirken eksternt samt bidra i de offentlige prosesser som har betydning for Kirken. Dette gjelder primært religions- og livssynspolitikken og sosiale utfordringer. Samfunnskontaktens rolle er å bygge og vedlikeholde de eksterne relasjonene til OKB: religiøse samfunn, politiske myndigheter osv.

Det interreligiøse sporet blir viktigere og viktigere i vårt samfunn. Dette handler ikke om synkretisme eller sammenblanding av religioner. Alle er opptatt av sin egen identitet og sitt eget særtrekk. Men sporet er viktig, ikke minst i religionspolitikken, for man er sterkere sammen med andre religiøse samfunn enn vi er alene. Dette gjelder også i saker som gjelder samfunnsutvikling. Det offentlige viser interesse for hvordan man kan få folk til å jobba sammen i dette landet. Man er interessert i mangfoldet – religiøst, nasjonalt osv.

Samfunnskontakten sitter i mange ulike råd og sammenslutninger, viktigst av disse er Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL). Her jobbes det både med politikken og med det sosiale. OKB er også medlem av ulike bi- og multilaterale dialoger, f.eks. med Den norske kirke, Det mosaiske trossamfunn og Islamsk råd Norge.

I september i år ble det gjennomført et arrangement i forbindelse med 200-årsjubileet for grunnloven. I denne liberale grunnloven kunne man finne den illiberale paragraf 2 som forbød jesuitter, jøder osv. OKB og Det mosaiske trossamfunn bestemte seg for å ta initiativ til et kritisk seminar rundt paragraf 2. De tok sammen kontakt med rektor ved Universitetet i Oslo og innbød til samarbeid. Det ble et todagers fagseminar i september hvor diskusjonene opp gjennom historien ble gått gjennom.

Samfunnskontakten sitter også i to regjeringsoppnevnte utvalg. Dette er også et eksempel på at myndighetene skjønner mer og mer at de må trekke inn det religiøse i sitt arbeid, og at de selv ikke har mye kompetanse på det.

Vi er avhengige av gode relasjoner til myndighetene. De setter rammebetingelsene for oss og økonomien vår. Vi har gode relasjoner, og vi får møter med de politikere vi ønsker. Vi har hatt møter med Statsministeren, Utenriksministeren, Utviklingsministeren, Kunnskapsministeren, Kulturministeren osv. Her endres ikke nødvendigvis meninger, men meningsutveksling finner sted og man får økt forståelse. Dette er avgjørende. OKB stiller også opp i Stortinget når det er relevant.

Kirken har en stemme og ønsker å bruke den i samfunnsutviklingen. Det er mange måter å bruke stemmen på, og vi benytter oss av alle de ulike variantene. Vi har noe å si når det handler om det samfunnet vi ønsker. Den moralske stemmen blir ikke mindre viktig i tiden som kommer.

2) Interreligiøst dialogarbeid

Filmfremvisning av en film laget i 2013 da en gruppe muslimer, jøder og kristne dro sammen til Det hellige land. Årsaken var at man under dialoger alltid følte på «elefanten i rommet», dvs. konfliktene i Midtøsten. Man bestemte seg derfor å reise sammen for å oppleve noe sammen og for å snakke om det. Var turen vellykket? Vi har ikke konkludert. Dialogen er enda fryktelig komplisert og vanskelig.

Ta gjerne kontakt med Samfunnskontakten for besøk til menigheter:

ingrid.r.joys@katolsk.no

telefon: 232195/40215132

Spørsmålsrunde

Ewa Bivand:

Hvordan når man inn og forklarer om det norske samfunnet til polakker, litauere og andre arbeidsinnvandrere? De kjenner ikke til samfunnet, og i mange sammenhenger foretrekker man ikke å forklare og fortelle – ofte siden det er enklest å la være. Dette bidrar til store misforståelser.

Ingrid R. Joys:

Helt enig. Jeg hadde håpet at jeg skulle klare å gjøre også denne jobben. For eksempel i forbindelse med debatten om reservasjonsretten. Dette var ikke en abortkamp, men om å gi noen leger rett til ikke å henvise på grunnlag av sin samvittighet. Dette klarte vi ikke å formidle.

Ewa Bivand:

Norge som multikulturelt og flerreligiøst samfunn er annerledes enn de samfunn mange kommer fra, og det er nødvendig for dem å forstå at det ikke er dårlig at det er slik.

Sak 9: Arbeidsutvalgets årsrapport 2012-2014. Spørsmål og rettelser

Dag Albert Bårnes innledet ved å si at alle delegater er velkommen til å komme med rettelser og kommentarer årsrapporten slik den foreligger.

P. Andreas Rupprecht:

Som geistlig i AU er jeg ikke utnevnt av biskopen, men valgt av prestene.

Ewa Bivand:

Det er bra at det lages en nettside som vil åpne for informasjon til innvandrergruppene. Kan vi få en utdypende kommentar?

Maria Sammut:

Dette vil inkorporeres i Pastoralavdelingens nye nettside som forhåpentligvis lanseres innen jul 2014.

Dag Albert Bårnes:

Vi lar denne samtalen ligge nå, og så går vi videre til å vedta årsrapporten. Når den er godkjent, vil den være å finne på <http://www.katolsk.no/organisasjon/okb/pro/index>

Årsrapporten godkjennes og vedtas med ovennevnte rettelse.

Sak 8: Presentasjon av prosjekt for å kartlegge aktiviteter i innvandrergruppene

Mladen Praljak informerte: (Se vedlagte presentasjon)

Jeg har besøkt menigheter, deltatt på aktiviteter til de ulike gruppene og snakket med flere personer engasjert i dette.

Årsaken til at denne stillingen finnes, er blant annet ønske fra PRO om at man må ha større oversikt over dette feltet. Biskopen selv ønsket også det, og det gjorde også Innvandrersjelesorgen.

Behovet for stillingen er den store invasjonen av arbeidsinnvandrere.

Hensikten med arbeidet er å finne ut hvordan situasjonen er i bispedømmet, hvilke aktiviteter som finnes i de ulike gruppene. Det svarer på et punkt i Pastoralplanen som sier at Kirken må arbeide bevisst og aktivt for å motarbeide parallelle strukturer, samtidig som man åpner for ulikhet i uttrykk.

Praljak viste en graf som viser at nettoinnvandringen nå er atskillig lavere enn tilfellet var i 2007, og grafen er på nedadgående fremdeles.

De tre største gruppene – polakker, litauere og eritreere – er for en stor grad katolikker. Den største konsentrasjonen av innvandringen til Norge, kommer til Europa. Omtrent 15 % av befolkningen i Norge totalt har innvandrerbakgrunn. Det er per i dag omtrent 90000 katolikker i Norge.

Hvordan jobber jeg?

Når jeg treffer prester og ledere i de ulike gruppene, ber jeg dem først om å fortelle litt om historien bak hvorfor og hvordan de har startet sine aktiviteter. Jeg snakker med dem om hvordan de er organisert og hvordan de jobber. Jeg spør også om de har egen katekese. Et stort tema er hvilke utfordringer de opplever, hvordan «stemninger» er, og hvordan de tenker rundt integrering. Jeg spør også alltid om hvordan de ser på fremtiden. Da kan man gripe litt av hvordan gruppene ser på seg selv, om de ser at de har en fremtid som grupper.

Hva har jeg kommet frem til?

Det er ikke enkelt. Det viktigste er at vi er så forskjellige! Jeg har oppdaget så lite jeg kunne, og det er nyttig.

Noen generelle ting kan jeg imidlertid si. Dette dreier seg ofte om ulike forhold:

- Mellom den «norske» delen av kirken og den «utenlandske» kirken
- Mellom store og små menigheter
- Mellom nyankomne og folk som har vært her lenge
- Enslige eller familier
- Verdensdeler
 - o Når jeg spør hvordan folk opplever stemningen, ser man klare skiller. Asiater og afrikanere opplever stemningen som veldig positiv og god, mens europeere opplever den som dårlig. Kanskje kan dette ha noe å gjøre med at man f.eks. i Eritrea har erfart store problemer som er av en slik art at problemer i Kirken her oppleves som små og ubetydelige.

Noen generelle utfordringer kan man også se i alle grupper:

- Å engasjere folk
 - o Hvordan man skal få folk til å stille opp som kateketer osv., er en utrolig utfordring. Det er stort sett alltid den samme personen eller de samme personene som gjør alt. Dette er et relativt nytt fenomen, for når jeg snakker med eldre vietnamesiske ledere som har vært engasjert i 20-30 år hører jeg at

det tidligere var mye enklere å engasjere flere. Nå strever imidlertid veldig mange med å få folk til å komme. Mange gidder ikke

- Mangel på lokaler
 - o Dette er en evig krig
- Ungdomsarbeid
 - o Dette understrekes spesielt av grupper som har vært her lenge (vietnamesere og filippinere)
- Mangel på prester
 - o Tro det eller ei, men dette er enda et problem
- Ensomhet
 - o Dette er et punkt jeg ser mer og mer både blant ledere for nasjonale grupper og blant prester. Mange kommer til kirkekaffen for å treffe nye folk, uten hell. Vi er i våre menigheter dårlige til å ta kontakt med nye folk.
 - o *Emma Stafford*: Dette er virkelig reelt. Dersom du ikke tilhører en av de to store gruppene, vet du ikke hvor du skal sette deg.
- Løse konkrete lokale utfordringer
 - o Dersom man ikke føler at man har et nært forhold til sognepresten, menighetskontoret eller bispedømmet, føler man seg lett utenfor.
- Å leve ut sin tro i Norge: Identitet – tro – kultur
 - o Mange er redde for å miste sin identitet i Norge. Jeg spør ofte gruppene hvordan de hadde reagert dersom alle språklige aktiviteter ble kuttet ut og alt var på norsk. Jeg spør også om de går i messen siden de er katolikker eller siden de er polakker. Flere sier at kulturen er viktigst, mens andre sier det er troen.
- Det er ikke nok nærhet og kommunikasjon sentralt og lokalt
 - o Man prater ikke sammen på tvers av grenser (f.eks. under kirkekaffen), og heller ikke på et høyere plan.
- Forholdet til presten
 - o Dette er ikke en så stor utfordring i store menigheter, for der kan gruppen selv bli viktigere. Men i små menigheter er det veldig viktig

- Dersom man ser på vietnamesere og filippinere kan man f.eks. se store forskjeller. Vietnamesere har aldri hørt noen som klager på presten. Dette er ikke tilfelle blant filippinere. Dette er veldig lett å se.
- Når man begynner å kjenne kulturen litt på innsiden, så vet vi litt hva folk kommer til å svare på ulike spørsmål

Praljak viste en slide med en grafikk som viser hvordan ulike grupper tenker rundt fire forskjellige punkter: integrering, messe på morsmålet, katekese på morsmålet, morsmål (kultur samt det du driver med på eget språk som ikke er messe eller katekese). Grafen viser en skala fra en til hundre. Når jeg snakker med gruppene, ser vi at de mener enkelte ting er viktigere enn andre.

Hvis jeg stiller spørsmålet til polakker om hvordan de tenker rundt at de mister «sin» messe, så er det veldig kritisk. For polakker er messe på polsk veldig viktig, mens for nordmenn er det viktig å arbeide med integrering. Vietnamesere er ikke så opptatt av messe på vietnamesisk, men for dem er det viktigst med vietnamesisk-språklig katekese. De er også opptatt i hvordan de kan øke andelen vietnamesiske barn i den vietnamesisk-språklige katekesen.

Det er en grunn til at jeg ikke har skrevet om litauere, for jeg har dessverre ikke nok data fra denne gruppen. Det ville kun representert prestene og noen få «superkatolikker». Gruppen er så å si usynlig.

De fleste menigheter tilbyr katekese på polsk, av naturlige grunner. For polakker er katekese på polsk viktig. Sannsynligvis vil bildet se likt ut også om ti år. En del barn har førstekommunion i Polen/Litauen, så de kan reise dit en langhelg for å ta imot førstekommunion.

Når det gjelder andre aktiviteter på morsmålet, så er dette veldig viktig for spansktalende og for filippinere. Dette handler om fester, Bible-sharing osv. Messe på norsk og katekese på norsk kan man leve med, men ikke ta fra oss dette!

Integrering:

Alle katolikker er klar over at vi er og skal være en «norsk» katolsk kirke en gang i fremtiden. Men de ønsker likevel å ha sitt eget språk, for dette er språket de lærte å be til Gud på, dette er språket som er i deres hjerte. Dersom man tramper over dette, vil det ikke føre til integrering, men ødelegge mulighetene.

Mer samarbeid er veien å gå! Alle nevner f.eks. Corpus Christi-prosesjonen som noe positivt.

Kommunikasjon er det aller viktigste. Dette handler ikke om å sende ut brev, men om å komme nærmere mennesker, om å virkelig ta kontakt med mennesker og dra dem inn. Alle må gjøre sitt eget.

Sak 10: Livsvern og menneskeverd

Innledning ved Maria Sammut:

Livsvern er viktig for Den katolske kirke, og det er naturlig at katolikker taler mot abort, mot eutanasi og for det enkelte menneskets unike verdighet. Ofte er det imidlertid enklere å snakke om disse tingene, enn det er å ta konsekvensene – dag etter dag, år etter år – av et valg om for eksempel å bære frem et sykt barn.

Vi har under årets høstmøte ønsket å sette spørsmålet om menneskeverd og livsvern i dette fokus, og vi ønsker særlig å spørre oss selv om vi som katolske menigheter virkelig er på livets og de svakestes side, eller om vi snarere er med og bidrar til opprettholdelsen av sorteringssamfunnet. Finnes det for eksempel i våre menigheter grupper for enslige mødre, grupper for foreldre med funksjonshemmede barn? Åpner vi våre kirkerom og vår katekeseundervisning for mennesker med spesielle behov, fysisk og psykisk?

Jeg har gleden av å presentere dagens første innleder om temaet, Aslaug Espe. Hun har lang erfaring med å stå på de svakestes side i organisasjonen Tro og lys. Hun kan presentere denne organisasjonen og seg selv nærmere. Vi ser frem til å høre på ditt innlegg, Aslaug.

Innlegg ved Aslaug Espe i «Tro og lys»: «Våre menigheter som aktive bidragsyttere til sorteringssamfunnet. Er dette noe du kan leve med?»

(Se vedlagte presentasjon).

Jeg takker for muligheten til å komme, og jeg ønsker å fortelle om arbeidet jeg gjør i Kirken i Norge og internasjonalt.

Til daglig jobber jeg med barn og unge og voksne med spesielle behov i en spesialskole og i en spesialavdeling i en vanlig skole.

Sorteringssamfunn er et samfunn der enkeltindivid blir sortert bort fra samfunnet på bakgrunn av egenskaper. Hvorfor skjer det? De er annerledes, ikke som «oss», de gjøre oss usikre og redde.

Innledningsvis ønsker jeg å snakke om den situasjonen foreldre til multifunksjonshemmede barn står i. Jeg var 24 år gammel, hadde akkurat kommet tilbake til Norge etter møte med Jean Vanier, og jeg hadde akkurat blitt katolikk. Jeg trodde at det var så åpent i Kirken i Norge, som jeg hadde opplevd i Frankrike i L'Arche. Jeg følte jeg trengte en pause i studietiden, og søkte jobb i en barneavdeling for funksjonshemmede barn på Emma Hjorth. Der møtte jeg multihandikappede Hege. Hun var totalt avhengig av hjelp for andre. Jeg stelte henne, matet henne. Det var meningsfullt.

Dette var en stille verden, mye skjedde inn i meg, og midt i denne stillheten opplevde jeg et kall til å engasjere meg for de svakeste i Kirke og samfunn. Jeg ble spurt om å leve og arbeide i Mariahuset i Oslo. Der var jeg i fem år.

I 1985 hørte jeg at Hege var død. Da skrev jeg et dikt til henne (jfr. vedlegg). Noe av det vakre med henne, var at jeg noen år siden tilfeldigvis i PP-tjenesten møtte hennes mor. Jeg fortalte henne hva Hege hadde betydd for meg, at hun betydde så mye for at jeg skulle vite hva jeg skulle gjøre med livet sitt. Dette ble hun så glad over, og hun hadde sjelden hørt lignende fra andre.

Fortelling fra en polsk far som ble forandret gjennom å oppdage verdien til sin utviklingshemmede datter (jfr. vedlegg).

Tro og Lys er svaret på spørsmålet om vi bidrar til sortering. Bevegelsen oppsto som følge av at mange opplevet at Kirken hadde et problem med å godta og integrere utviklingshemmede. Den startet i 1971 av noen franske foreldre med funksjonshemmet barn.

Jean Vanier har bygd opp et bofellesskap der funksjonsfriske og funksjonshemmede lever sammen utenfor Paris, L'Arche. I tillegg har han sammen med Marie Helene Mathieu startet Tro og Lys. De opplevet begge foreldres ensomhet. De planla en pilegrimsreise til Lourdes for å skape et fellesskap blant familier som er ensomme.

Bevegelsen er opprinnelig katolsk, men ettersom den spredte seg i verden, ble den mer og mer økumenisk. Målet er at funksjonshemmede og deres familier skal finne sin plass i Kirken og samfunnet.

I Norge startet første gruppe i 1990. Jeg fikk et brev fra Jean Vanier med spørsmål om jeg kunne starte en slik gruppe her. Jeg kontaktet en katolsk prest (Brian Mc Neil), en luthersk prest (Karl Gervin) og bekjente. Dette ble Follogruppen. Deretter startet andre grupper i Bærum og Oslo.

Bevegelsen har per dags dato ti grupper i hele Norge, og i tillegg har vi to prøvegrupper.

Aslaug viste en DVD om Tro og Lys' første gruppe i Norge, Follo-gruppen.

For de fleste av oss er det en selvfølge at vi kan oppsøke kirken vår og delta i den, men for de som trenger tilrettelegging er dette ikke en mulighet.

Hvem er mennesker med utviklingshemming?

- Mennesker med mye å bidra med
- Trenger støtte for å bruke sine ressurser
- Reduserte kognitive evner
- Åndelighet er ikke svekket

Kirkens utfordring er å bruke et språk disse menneskene kan forstå og delta i. Det handler ikke bare om lov til å være tilstede, men om mulighet til å delta.

Høsten 2007 ble jeg invitert til å delta i en arbeidsgruppe med representanter fra ulike tros- og livssynssamfunn. Der var også biskop Bernt. Gruppens mandat var å se på hvordan man kunne tilrettelegge bedre for funksjonshemmede. Vi laget en DVD og et veiledningshefte som ble sendt til alle menigheter i hele Norge. Det heter «Deltakelse og tilhørighet». Et klipp fra denne DVD'en ble vist PRO-delegatene.

I DVD'en hørte vi bl.a. at biskop Bernt uttalte at alle har rett til deltakelse. Dette er vi alle enige om. Men hvor langt har vi kommet, og hvordan går vi frem i dette arbeidet i vår kirke?

I gruppen kom vi frem til noe om vi kalte «forpliktende praksis», og som det er ønskelig at alle menigheter skal pålegge seg selv. Dette innebærer følgende punkter:

- Vi vil gi mennesker med fysisk funksjonsnedsettelse mulighet til deltakelse og tilhørighet
- Vi vil gi mennesker med utviklingshemning nødvendig bistand for å kunne delta på en likeverdig måte
- Vi vil arbeide med vår fellesskapskultur, slik at mennesker med utviklingshemning opplever seg sett, verdsatt, respektert og som en naturlig del av fellesskapet
- Vi vil arbeide for at vårt budskap og vår formidling blir tilgjengelig for mennesker med utviklingshemning

Vi snakker for mye i våre menigheter, og vi bruker alt for vanskelig språk.

Et likeverdig fellesskap handler om å jobbe aktivt for å skape et fellesskap hvor:

- Alle skal kunne delta ut fra egne forutsetninger og ressurser i fellesskap og aktiviteter
- Alle skal behandles med respekt
- Alle skal ha samme rettigheter
- Fellesskapet må preges av trygghet og gjensidig kjærlighet
- Voksne med utviklingshemning må bli møtt som andre voksne
- Likeverdighet må synliggjøres på alle områder i menigheten

Likeverdighet betyr:

- Ikke snakke over hodene
- Ikke praktisere misforstått snillisme, men stille samme krav til atferd – tilpasset evner og situasjon
- Det skal være forpliktende også for utviklingshemmede å delta i menigheten
 - o De skal også betale for seg, komme til kirken osv.

- Ikke driv veldedighetsarbeid, men gjør ting sammen med dem. Dette er likeverdighet

Kjennetegn på et godt fellesskap:

- Vi er alle sårbare og sliter med noe. Noen har synlige skavanker, andre med mer usynlige skavanker. Det handler ikke om de og oss
- Vi er villige til å bruke tid sammen hvor vi både kan gi og ta imot. Vi kan veksle på å være alene og på å være sammen med andre
- Vi er medmennesker, ikke «veldedighetsobjekter»

Usikkerhet:

- Når vi møter funksjonshemmede, blir vi ofte usikre. Dette gjelder også foreldre.
- Behov for veiledning om hvordan man skal møte, kommunisere med mennesker. Man må lære om når og hvordan man skal hjelpe mennesker. Det kan gjøre oss usikre når vi ikke vet hvordan og når vi skal hjelpe. Vi må også lære om når vi skal sette grenser for atferd
- Det er viktig å sette ord på vår usikkerhet og på hvordan vi skal praktisere et inkluderende fellesskap

Fordommer

- Den største barrieren mellom mennesker. Vi mener ofte mye om mennesker vi ikke har møtt og ikke kjenner. Vi kjenner oss trygge i vår egen gruppe, og det er lett å skyve ut de som ikke ligner på oss. Vi alle vil forholde oss til det som for oss er vanlig og kjent

Ulike kulturer og holdninger

- I mange kulturer blir det betraktet som skam å være funksjonshemmet, en straff fra Gud. Jeg ser få utviklingshemmede barn i menighetene. Hvor er de? Gjemmes de bort i hjemmene? Hvor er de? Jeg frykter at det er mange bortgjemte funksjonshemmede barn i våre menigheter. Dere som ledere i menighetene bør bli flinkere til å spørre etter dem
- Sammen med p. Sigurd sendte vi en gang et brev til alle i menigheten (St. Hallvard, Oslo) der vi ba om at foreldre med funksjonshemmede barn skulle melde seg slik at vi kunne gjøre noe sammen. Vi fikk ikke ett eneste svar

Hvordan endre holdninger?

- Vi må møtes og gjøre noe sammen. Slik brytes de gradvis ned.
- Man må jobbe med egne holdninger, og dette gjelder spesielt ledere.

- Vi som ledere må jobbe med fellesskapets holdninger. Vi må bli bevisst de holdninger vi har, og vi må løfte dem frem for å kunne endre dem

Tre arenaer å jobbe på:

- I hjemmet: Det viktigste er hjemmearenaen. Her må det gis nødvendig bistand. Her er høytider, musikk, mat, samtaler og ritualer viktige
- Menigheten, storfellesskapet: Gi enkle oppgaver til funksjonshemmede som de kan mestre
- Mindre fora: Jeg som funksjonsfrisk kjenner meg lett litt tapt i den store St. Hallvard-menigheten. Hvordan er det ikke da for funksjonshemmede? Det er viktig å tilrettelegge for smågrupper der man er maks 30 deltakere. Gruppen er med to ganger i året som aktive deltakere i menighetens fellesgudstjeneste. Dette må planlegges godt.

Snakke med hele kroppen:

- Det ble lest et lite utdrag fra en bok om Janne

Berikelse:

- Mennesker med utviklingshemming kan gi mye til våre menigheter: mer spontanitet, mer glede. Vil du la deg berike?

**Sak 10: Livsvern og menneskeverd: Liv Kjersti Thoresen, Menneskeverd:
«Menneskeverd – i lys av dagens utfordringer»**

Takk for invitasjonen. For et par år siden var jeg her sammen med Marte, en funksjonshemmet jente. Hun var da i fokus. Jeg er i dag glad for muligheten til å være her.

Menneskeverd er den eneste livsvernorganisasjonen i Norge som jobber med å kjempe for fokus på de svake i samfunnet. Vi bygger på et kristent menneskesyn, men vi er ikke en kristen organisasjon. Vi argumenterer allmen-etisk for å kunne få med oss mennesker som ikke er medlemmer av noen trosretning.

Fokuset for innledningen er de utfordringene menneskeverd-saken står overfor i dagens Norge. To underpunkter: 1) Hvilket ansvar har Kirken for å verne om menneskelivet? 2) Hvordan kan dere fremme dette arbeidet lokalt?

Thoresen viste et bilde av Mor Teresa og et lite barn. Mor Teresa har sagt at den verste sykdommen som kan ramme et menneske er å være uønsket. Hvert år tas livet av 15000 menneskebabyer før de er født.

Kirken må stå frem og gi et ansikt for det ufødte barnet, for den gravide kvinnen. Kirken må være stemmen til de stemmeløse. Hvordan vi behandler våre medmennesker sier noe om hvilken retning vi går i som samfunn.

Menneskeverd jobber for et samfunn som prioriterer livsrett, likeverd og livshjelp høyest. Her er vi ikke i dag.

Vi har mange store temaer å kjempe for, men fakta er at det tas liv av to ufødte barn i timen i Norge. Det er over førti barn hvert døgn. Dette skjer i lovens og frihetens navn i Norge. I tillegg til de som tas innen 12. svangerskapsuke, tas mellom 600 og 700 liv helt opp til 23 ukers svangerskap. Denne grensen handler om at det er en overlappende eller flytende grense for når vi kan ta abort, samtidig som vi redder barn ned til uke 22-23.

Jeg er selv jordmor av fag, men har jobbet i 5 år, og her vil jeg bli. Jeg brenner for å synliggjøre det som hver dag skjer i vårt land. Slik legger jeg også et ansvar på dere. Når dere vet, kan dere ikke unnskyldes dere med at dere ikke gjør noe. Jo mer jeg studerte og forsto av hvordan livet formes, ble det et ekstremt paradoks for meg hvordan vi i Norge ikke kunne ta vare på de svakeste.

Jeg har vokst opp i Afrika som misjonærbarn, og jeg skjennes over at vi i Norge – som vil hjelpe andre der ute – ikke klarer å ta vare på de små menneskelivene som vi må beskytte, både som samfunn, enkeltmennesker og Kirke.

Vi har tro på at den måten vi jobber på – forskningsbaserte fakta, gi informasjon til myndigheter og bioteknologinemnda. Vi oppnår stadig større respekt for måten vi jobber på, og stemmen vår blir mer og mer hørt. Vi ønsker ikke å legge mer byrde på livet til kvinner som har tatt abort, men vi må kunne snakke om ting som de er. Vi må kunne dele informasjon og fine bilder for at mennesker skal kunne få innsikt i hva som faktisk skjer.

Når man blir gravid, snakker man tidlig om barnet i magen. Vi må hjelpe mennesker til å se at vi må stå opp for og beskytte disse små.

Den mest utrygge plassen å leve på i Norge i dag, er mammas mage.

Det er ikke bare mors liv som ikke ivaretas i dagens abortpraksis. Mange kvinner strever psykisk i årevis etter å ha tatt abort. Jeg møter jevnlig disse. Det kommer frem i undersøkelser at det ofte er press fra barnefar, foreldre og samfunn som fører til valget av abort. Man ser ikke at man har en annen mulighet. Vi kan bety en forskjell i det valget som tas.

Det er i dag snakk om at eutanasi skal innføres og gjøres lovlig i Norge i dag. FrP har dette i sitt program, og alle ungdomspartier er mer liberale her enn sine moderpartier. Menneskeverd samarbeider med den kristne legeföreningen for å kjempe mot dette.

Vi har et ansvar for å sette menneskeverd på agendaen og jobbe pro-aktivt. Teknologien beveger seg så raskt at den etiske refleksjonen kommer ettersom et haleheng, og knapt når inn

til departementene. I Menneskeverd er vi opptatt av den etiske refleksjonen, og vi ønsker å oppdatere, inspirere og utfordre etiske spørsmål som før eller senere berører oss alle.

I dag har vi en helt annen kjennskap til hva som skjer, enn for 30 år siden, da abortloven ble vedtatt. Vi må formidle biologiske fakta for å opplære. Hjertet til fosteret slår 21 dager etter befruktning. Dersom alle i Norge visste dette, da ville kanskje mye vært annerledes. Her kan vi alle bidra til å formidle ut til de vi kjenner.

Det handler også om spørsmål som når livet får verdi, samt hva slags liv som har verdi. Etter åtte uker er alle organer og funksjoner på plass.

Hva er forskjellen på det nyfødte barnet og fosteret på 22 uker når det er spørsmål om verdi?

Menneskerettighetene uttrykker retten til liv, men dette gjelder ikke før etter fødsel. Som jordmor vet jeg at det ikke skjer noe med barnet i fødselsøyeblikket annet enn at det nå må puste selv og ta til seg næring. Rettsvernet til barnet er helt oversett i den kollektive bevisstheten. Hvis vi ikke kjemper for menneskelivet, hva er verdt å kjempe for da?

Jeg tror en generasjon vil komme som vil se at retten til liv i mors liv er like viktig som retten til liv for utrydningstruede dyr.

Jeg vil fokusere på begrepet «likeverd». Vi graderer barn i mors mage etter sykdommer eller diagnoser som finnes. Barn med sykdommer og diagnoser er spesielt utrygge i mors mage. Disse barna har ingen rettsvern, og det gjelder til og med i enkelte tilfeller helt frem til fødselsøyeblikket. Vi jobber mot myndighetene her for å sikre barna rettsvern.

Undersøkelser og fjerning av syke fostre, speiler samfunnets syn på sykdommer. Det er en stor fare for at mennesker med slike diagnoser føler seg stigmatisert. Er disse barna en belastning for samfunnet?

Det pågår en revisjon av bioteknologiloven. Bioteknologirådet har som oppdrag fra Regjeringen å gå gjennom alle saker som gjelder bioteknologiloven, tidlig ultralyd, NIPD og fostervannsprøve. Debatten kommer til å komme om dette i løpet av kort tid, for nå er rapporten laget, og det skal lages lovendringsforslag som så sendes på høring. Dette er et veldig viktig arbeid som jeg anbefaler alle til å delta aktivt i.

Revisjonen av bioteknologiloven ligger i Regjeringens samarbeidsavtale med KrF og Venstre.

Teknikken skal brukes til menneskenes gode. Dersom vi vet om sykdommer hos barnet før det blir født, kan man sette i gang tiltak for å hjelpe barnet og foreldrene. Problemet oppstår når man bruker teknikken på en dårlig måte. Det er en vesensforskjell å fjerne liv med feil og å jobbe for å helbrede syke mennesker.

I dag kan vi stort sett planlegge å få barn akkurat når vi vil. Skal vi i tillegg kunne bestemme akkurat hvilket barn vi vil ha? Og også hvilken død vi skal ha og når?

Menneskeverd har nettopp sendt inn høring til myndighetene i tilknytning til reservasjonsretten for leger. Vi har jevnlig møter med politikere for å bevisstgjøre dem, påvirke deres holdninger og informere dem.

NIPD: Ny teknologi. Dette er en test hvor man kan ta en prøve av mor som gir en del parameter der man kan se noen varsel på risiko for kromosomfeil. Etter dette tar man en fostervannsprøve for å være på den sikre siden.

Man argumenterer ofte med at testene ikke er farlige i seg selv – det er jo bare en blodprøve eller en ultralyd. Men dette fører ofte til fostervannsprøve. Disse prøvene fører til at 1 % av barna aborteres. Man risikerer friske barn for å finne de syke barna. Når man først har akseptert å ta livet av folk, så oppstår gjerne det som kalles «slippery slope». Det vil si det ene følger det andre. Dette er veldig tydelig i Benelux-landene, hvor man nå kan få eutanasi for livstrøtthet. Til og med barn kan få eutanasi.

Flere foreldre med barn som har Downs syndrom overraskes over at de får mye fra sine barn, at de bringer glede til dem.

Det har kommet flere bøker i høst som handler om personlige historier:

- Eivind Eidslott: *Livet med Marikken. Hvordan Down kan bli en opptur*

Filmfremvisning av *Dear Future Mom* (youtube.com)

Blir vi lykkeligere av å kunne styre alt i verden? Hvem skal definere at noen har livskvalitet og at andre ikke har det?

Det er viktig å sette menneskeverd opp mot det som skjer i dagens samfunn, og i dag er det en pågående høring, som også vi har vært opptatt av. Denne høringen handler om senabortgrensen. I 2011-2012 ble det varslet i media av helsepersonell om at de var vitne til barn som ble abortert så sent at de levde i flere timer etter at de ble abortert. Da må de som helsearbeidere fravike fra det kravet alle helsearbeidere har om alltid å kjempe for livet. Disse helsearbeiderne skrev brev i media. Det var også et brev om et barn som levde i tre til fire timer etter sen-aborten. Brevet førte til at helsedirektoratet gikk ut med en absolutt grense på 21 uker, og at det ikke skulle innvilges sen-abort når barnet kunne leve utenfor mors mage. Denne grensen hadde ikke kommet dersom ingen hadde våget å si ifra offentlig

Vi er glade for den klare grensen fra myndighetenes side. Menighetene og Kirken bør våge å støtte de som går ut med slike erfaringer.

Selv om det nå skal strammes inn, er forskriften dessverre ikke vanntett. Menneskeverd mener at barnet har et komplett menneskeverd helt fra unnfangelsen av. Men grensen for levedyktighet burde heller gått ved 20 uker i stedet for 21 uker. Årsaken til dette er usikkerheten i hvor gammelt barnet faktisk er.

Det er også en uenighet om hva «uforenlig med liv» faktisk betyr. Trisomi 18 er et syndrom som ofte har blitt kalt uforenlig med liv, men det finnes flere tilfeller av barn med dette

syndromet som lever i lang tid. Flere kvinner opplever press for å ta abort når man kommer til helsepersonell og det oppdages feil hos barnet. Vi har kontakt med foreldre som tør å si imot, og som også taler høyt til myndigheter og helsepersonell.

Hva kan dere gjøre for å kjempe for livet lokalt i alle menigheter?

- Kirken må mer tydelig og synlig på banen i livsvernspørsmål. Kirken må stå frem for å gi en stemme til barnet i mors liv og for kvinnen som bærer barnet. Kirken må også tydelig lære bort hva som faktisk skjer under en abort.
- Kirken må også gjøre noe aktivt, ikke bare snakke om livsvern. Kirken må også hjelpe og stå opp for kvinner som velger å ikke ta abort
- Kirken kan utgjøre en stor forskjell for Menneskeverd ved å skaffe medlemmer

Menneskeverd holder på å ferdigstille et undervisningsopplegg i disse dager. Vi har tro på å jobbe med ungdom, for å plante gode etiske refleksjoner. Voksne er ofte mer fastsatte i sine tanker så de ikke klarer å ta inn mer om etisk problematiske ting. Det er derfor viktig å ha et materiale for konfirmantledere og ungdomsledere som vil formidle livsvern og etisk refleksjon til de unge. Ta gjerne kontakt med vår ungdomskontakt, Helene, for å få henne til å undervise konfirmantledere og andre ungdomsledere. Siri Tofteng er også en kontaktperson her.

Du kan være med og er viktig for oss. Vi er per i dag 10 000 medlemmer, men neste mål er 20 000. Flere må se at de har et ansvar for å kjempe for menneskelivet.

Om ikke vi kjemper for menneskelivet, hva er viktig å kjempe for da?

Sak 10: Livsvern og menneskeverd: Gruppearbeid – oppsummering i plenum

Gruppe 1: Vi møter sjelden funksjonshemmede, og det fører til at vi er usikre. Vi vet ikke hvordan vi skal forholde oss til problematikken. Vi kan overvinne dette ved å ta tak i usikkerheten og forsøke å jobbe mot den. Ta første skritt, smile er viktig. Det kan også være nyttig å vise egen usikkerhet. Man kan også be de utviklingshemmede om hjelp. Noen har positive erfaringer med dette. Vi har fordommer og holdninger, og vi snakket om dette i sammenheng med messen. De bråker og forstyrrer og det er mye jobb med dem. Noen nevnte behovet for stille rom der det er høytaler og glassvegg hvor man kan være og det er greit med bråk, samtidig som man hører det som skjer i kirken.

Vi kan ha en velkomstkommité som tar imot alle, og spesielt de nye som kommer.

Når det gjelder spørsmålet om abort, snakket vi litt om at det ofte er akseptert og forventet at man tar abort. Noen opplever press i den retning. Ting passer ikke inn i slik man har valgt å ordne livet sitt.

Hva kan vi gjøre for å fremme livet i menigheten? Diskusjonskveld i menigheten, avlastningshjelp, be for de som strever.

Gruppe 2: Vi snakket om hvordan vi møter mennesker med utviklingshemming, og ble enige om at vi skal møte alle mennesker med respekt. Vi må skape tillit og jobbe mot konflikter, ikke undervurdere utviklingshemmede, snakke med foreldre til barn som deltar i katekese (få klarhet i hvordan man på best mulig måte kan jobbe sammen). Vise respekt og ha takhøyde er viktig.

Kommentarer til det som ble sagt om funksjonshemming: det er veldig arbeidsomt og strevsomt. De har defekt immunforsvar og dør gjerne av infeksjoner, 20-30 % har alvorlige hjertefeil. Det er viktig å gi realistisk informasjon om hva Down syndrom er.

Gruppe 3: Vi brukte det meste av tiden på det første arket. Først og fremst ønsker vi ikke å ta avstand fra de som er utviklingshemmet, men spørsmålet er hvordan man møter dem. En utfordring er at de ikke har så mye mimikk og har annen atferd. Da vet vi ikke helt hvordan vi skal snakke med dem. Det var en mann som kom til kirken vår og satt alene og spiste og drakk. Noen gikk opp for å snakke med ham, men det virket ikke som han satte pris på kontakt. Det var lite respons. Etterpå så jeg ham på T-banen og da snakket jeg med ham. Der var han mer åpen.

Dersom noen lager mye bråk i kirken, kan man godt gå til dem og be dem være litt stille. Man må våge å ta kontakt, og ikke være redd for å gjøre noe.

Man må legge til rette for rullestolbrukere, barnerom osv. Man bør gi dem oppgaver som de kan gjøre (kollekt osv.)

Tema om livsverd må tas opp i alle fora i menigheten: katekese, ungdomsarbeid, åpnemøter i menigheten osv.

Gruppe 4: Ingen av oss har noen erfaring med slike barn, og spør oss hvor de er: våger de ikke å komme til kirken? Hva kan vi gjøre for å inspirere dem til å komme?

Vi snakket om å danne en Caritas-gruppe som har dette som tema. Gruppen kan hjelpe dem med funksjonshemming, tilrettelegge, besøke dem osv. Det er ulike nivåer av utviklingshemninger, og man trenger å kartlegge hvilke behov de ulike har.

Årsakene til at mange kvinner tar abort, er å finne i samfunnet vårt. Mange tenker at det gjelder deres egen kropp, ikke en annens kropp. Det er også jobb, utdanning og andre ting som virker inn.

Det er viktig for foreldre å snakke med barna om dette. Katekese for foreldre er viktig her. Man kan jobbe for at barn kan adopteres bort i stedet for aborteres bort.

Gruppe 5: Generelt synes vi disse spørsmålene er svært viktige, og vi må ta de med oss hjem til menighetene.

Også vi spør hvor de utviklingshemmede er. Hvordan vil katekese for utviklingshemmede være? I vår menighet (Tønsberg) har vi hatt to spesiallærere.

Det er viktig å akseptere utviklingshemmede og snakke med pårørende for å finne ut hvordan man kan legge til rette på en god måte.

Når det gjelder abort må vi være obs på at det ikke bare er et moralsk spørsmål. Kirkens engasjement i dette må handle om menneskesyn. Dette handler om å definere menneskeverd, og det er ikke lett å vite hvem som har definisjonsrett.

Kommentarer:

Per Erling Daae:

På skolen hvor jeg arbeider har vi noe som heter skolen i skolen, og vi har mange utviklingshemmede barn. Der kaller vi dem «sosiale kakkelovner» fordi de utstråler så mye varme.

Elisabeth Golding:

Mange av våre menigheter har mye å lære fra protestantene, for de har mange gode tiltak: gudstjenester spesielt tilrettelagt for utviklingshemmede, småmøter og andre arenaer der dette er tema. Messen er det viktigste for oss, men vi må også se på alt det andre, særlig når det gjelder utviklingshemmede.

Sak 12: Forslag til arbeidsprogram for PRO 2014-2016. Innledning til gruppearbeid

Innledning ved Dag Albert Bårnes:

AU har lagt frem seks forslag til tema, men man kan foreslå andre tema også. Søndag skal det avholdes en avstemning, og der skal også prioritering bestemmes. Man kan ha flere hovedtema og noen tilleggstema

P. Andreas Rupprecht presenterer temaene slik de er foreslått av avtroppende AU (jfr. sakspapir):

Familien: Den ekstraordinære synoden er over, den ordinære synoden kommer neste år. I tillegg må vi se på hvilke problemstillinger vi har lokalt

Menigheten som arbeidssted: Stab og menighet vokser. OKB arrangerer nå lederkurs for sogneprester, men man må også hjelpe de ansatte og frivillige til å jobbe mer profesjonelt. Det skal arbeides med menighetshåndboken.

Katekese: Det kommer en nettside (blilys.no) med forslag til opplegg/tema. Oppgaven for PRO vil være å gjøre dette kjent for alle som er engasjert i katekesen. Det er muligheter til å ha dette på ulike språk, men man bør fokusere på at det er samme innhold som undervises.

Katolikk i dagens Norge: Det er forslag om å planlegge en synode som jobber på tvers over kultur for å snakke om dette viktige temaet.

Kirken som samfunnsaktør: Dette gjelder ikke bare OKB sentralt, men også de lokale menighetene. Der også må vi vise oss som engasjerte kristne. Dette er en spesiell oppgave for kristne lekpersoner.

Liturgi: Liturgi er sentralt for oss, men det finnes ulike oppfatninger om hva som er god og fin liturgi. Det er en oppgave å øke liturgisk forståelse og kompetanse, og også økt deltakelse i liturgien (ministrant, lektor osv.). Det er en oppgave å engasjere flere til å ta disse oppgavene.

Dag Albert Bårnes:

Når delegatene nå diskuterer i grupper, er det viktig å se på om det er disse tingene vi bør fokusere på fremover, eller om det er andre oppgaver vi heller bør fokusere på. Det kan være at man har forslag som man synes virker små, men kom med dem likevel. Det er mulig å ha tilleggstema som kan legges mellom de større temaene.

Søndag 26.10.2014

Sak 7: Orientering fra biskopen

(Jfr. vedlagte notat)

Tillegg til vedlagte notat:

Biskopen foreslår at PROs høstmøte legges til Rouen høsten 2016. Det nye AU får ansvar for å planlegge og organisere dette.

På Jessheim har de begynt å arbeide, og klokketårnet skal være ferdig før jul. Snart kommer det et webkamera slik at man kan følge med.

I Trondheim er kirken jevnet med jorden, og arkeologer har arbeidet der noen uker. Nå er de ferdige, så kommende uke begynner arbeidet.

I Førde er tomten regulert til moské og katolsk kirke, men eieren krever samme pris som for næringsvirksomhet. I Alta settes det opp en kirke som er produsert i Polen og som importeres til Norge. Vi vurderer om vi kan gjøre det samme i Førde. Per dags dato leier vi lokaler fra Indremisjonen.

Bergen trenger snart å deles opp slik at det blir en ny menighet på Marias Minde. Der er det allerede en kirke som kan gjøres om til menighetskirke. På Marias Minde er det også muligheter for parkeringsplasser på tomten. Menigheten ønsker barnehage.

Vi forhandler om kjøp av en større tomt med hus på ved Bredtvedt, hvor vi planlegger å lage skole.

En eiendom som aldri skulle gått ut av våre hender, er Vor Frues hospital i Oslo.

Sandnes er i ferd med å bli Norges niende største by, men der har vi ingen kirke eller menighet. I Stavanger har vi dessverre ikke hatt kontroll, og lokalt sett har man ikke hatt kontroll på detaljene. Dette har ført til tap av 10 millioner kroner. Vi kommer i fremtiden ikke til å tillate at slike store prosjekter ledes lokalt. Nå har vi eiendomsavdelingen som kan styre slike prosjekter fra sentralt hold.

Vi hadde nesten et tilbud i Oslo nord-vest, men det er foreløpig trukket tilbake. Det er sannsynligvis et spørsmål om tid. Vi er også interessert i å overta kirke i dette området.

St. Johannes har vokst raskt og har blitt en menighet med egen identitet. Dette er et eksempel på hvordan noe kan oppstå lokalt.

Flere sogneprester har fått ansvar for situasjoner det er vanskelig for dem. Flere prester som har kommet fra andre land mangler kunnskaper til å lede en menighet i Norge. Mange prester sliter kulturelt og språklig, er ikke vant til menighetsråd osv. Vi trenger derfor å hjelpe dem til å bli «bedriftsledere» i Norge. De trenger å lære konfliktløsning og andre ting. Kurset går over fem sesjoner over en periode på halvannet år. Hver sesjon er på 3-4 dager. Flere prester har klaget over at de ikke har noen kolleger. De er langt unna hverandre, har ikke gått på samme seminar eller samme skole. I mange bispedømmer har prestene mye til felles. Her har de fleste ingenting felles, ingen kullfølelse. Vi ønsker at sogneprestkurset også skal bidra til dette for prestene. Mange av prestene føler seg usikre, og vi håper også at kurset skal føre til at de blir litt tryggere og sikrere på seg selv.

I tillegg har Kontoret for innvandrersjelesorgen et kurs for nyankomne prester som lærer dem å forstå norsk kultur, samfunnsliv, byråkrati og språk.

I tillegg har vi pågående et kurs for yngre ledere. Hensikten med dette er å heve kompetansen til unge katolikker slik at de kan være katolikk i samfunnet og heve sin røst og stå for det katolske. Det virker som om det er enklere å være muslim i det norske samfunnet enn det er å være katolikk.

Sak 13: Valg av nytt AU

Valgkomiteen leder saken.

Det skal gjennomføres to valg: 1) Valg på leder og 2) Valg på medlemmer.

1) Valg på leder:

Vi har kun én kandidat, så det foreslås valg ved akklamasjon dersom det ikke er innsigelser.

Dag Albert Bårnes ble valgt ved akklamasjon

2) Valg på medlemmer

Man kan skrive inntil tre navn på stemmeseddelen. Man kan også velge å skrive ingen navn. Nikoline Myklevik samler inn stemmesedlene.

Følgende personer ble valgt inn til AU:

Trong Dinh Tran

Gunnhild Bærø

Hans Kristian Jakobsen

Sak 12: Arbeidsprogram for PRO 2014-2016. Avstemning

Følgende punkter ble i prioritert rekkefølge valgt som punkter til arbeidsprogrammet:

1. Menigheten som arbeidssted
2. Katolikk i dagens Norge
3. Familien
4. Kirken som samfunnsaktør

Det var én stemme som skilte Katekese fra Kirken som samfunnsaktør, og det nye AU bør ta dette med i betraktning.

Sak 15: Eventuelt

Det var meldt inn to saker til eventuelt, én fra NUK og én fra Liv Hegna. NUK trakk sin sak tilbake.

Liv Hegna:

Vi har snakket om hvordan vi skal nå de katolikkene som ikke kommer i messen. Det er to år siden vi har hatt menighetsblad i St. Olav, og vi har snakket om å ta opp igjen tradisjonen. Det er imidlertid en del utfordringer knyttet til dette.

OKB har et problem siden menighet etter menighet legger ned sine menighetsblad grunnet kostnadene knyttet til utsendelser. Vi i St. Olav er godt dekket på nett, men vi savner menighetsbladet. Bør vi kutte dette ut slik tilfellet er i flere menigheter? Er det nødvendig å ha menighetsblader i menighetene?

Vi har en utfordring knyttet til det å nå medlemmer som ikke kommer i kirken.

Jeg ber om at AU skal ta dette med seg i sitt arbeid og vurdere hvordan OKB skal forholde seg til det.

Elisabeth Golding:

Er det ingen i våre menigheter som gjør slik det gjøres i Den norske kirke? De går rundt og deler ut i postkassene.

Hans Kr. Jakobsen:

Det deles ukritisk til alle postkasser, uavhengig av kirketilhørighet.

Dag Albert Bårnes:

Den norske kirke har flere menigheter som legger seg på en avislinje med reklameinntekter.

Ewa Bivand:

Vi har diskutert dette i St. Paul og har bestemt oss for to årlige utgivelser. Dette resulterer i flere returnerte blader fra mennesker som har flyttet. Da benytter vi muligheten til å oppdatere våre lister. Når vi får penger for registrerte katolikker, burde vi kunne påkoste oss å sende dem menighetsbladet to ganger i året.

Dag Albert Bårnes:

AU må ta dette med seg videre, og se på om vi kan se på alternativer til Posten.

Sak 16: Evaluering av møtet:

Vi benytter anledningen også til forslag til hvordan vi kan legge opp møter i fremtiden.

Laila Frøyset:

Jeg synes dette har vært et interessant arrangement, og jeg ønsker å takke arrangørene. Jeg benytter også anledningen til å reklamere for historieheftet om Den katolske kirke i Østfold.

Gunnhild Bærø:

For meg som nytt medlem i menighetsrådet, ser jeg at det har vært riktig å bestemme at menighetsrådsleder skal stille her. Slik sikrer vi at informasjonen kommer videre.

Liv Hegna:

Forslag til foredrag til neste PRO kunne vært lekmanns-apostolatet. Foredragene denne gangen har vært interessante og gode, men det er vanskelig å vite hvordan man skal ta dette med seg videre til sine menigheter.

Heidi Øyma:

Det er lurt med tanke på fremtidige møter å sørge for at man har det man i NUK-sammenheng kaller praktisk ansvarlig. Denne personen bør ha bil slik at hun/han kan kjøre frem og tilbake til Spydeberg samt ha annet praktisk ansvar.

Ewa Bivand:

Forslag til at det kommer lenker i referatet direkte til PROs sider

Valerie Håkonsen:

Det har vært en fantastisk helg, men det er en ting som forundrer meg. Jeg har vært aktiv i mange mange år, men jeg har aldri visst om alt det flotte som skjer her. Jeg har fått informasjon om slikt som foregår som jeg aldri har hatt tilgang til før.

Jeg savnet mer tid til gruppearbeidet. Det var nyttig å jobbe sammen i mindre grupper, og jeg skulle gjerne gjort mer av det.

Joseph Voigt:

Jeg vil takke biskopen for satsingen han har gjort i Mariaholm. Det er et viktig sted for oss og det er alltid fantastisk å komme hit.

Valerie Håkonsen:

Bladet fra Askim er veldig fint, og jeg vil anbefale det. Det sier også noe om historien til hele Kirken i Norge.

Marcin Fojcik:

Er det muligheter til å arrangere møtet andre steder i landet? Det hadde vært fint med PRO-møte også på Vestlandet.

Ewa Bivand:

Vi var i Rouen med menigheten, og vi har mye erfaringer med reiser hit.

Sr. Katarina Pajchel:

Søsterrådet er et organ og et råd hvor vi kan diskutere ting som opptar oss. Dette er et landsdekkende organ. Referater og det som diskuteres på PRO går gjennom der, det settes av tid på våre møter til å lese gjennom for å ha oversikt over hva som skjer. Vi tar med oss dette videre til våre kommuniteter.

I 2015 feires internasjonalt Ordenslivets år. I Norge har vi begynt samtalen rundt hva vi skal gjøre med dette i Norge. Det er tatt opp i Søsterrådet. Det vil komme noen markeringer. Det kommer mer informasjon i tiden som kommer. Noen av ideene er å holde åpent hus i alle ordenshus i perspektiv av Ordenslivets år.

Dag Albert Bårnes:

Kirken eier Caritas, og snart feirer vi 50-årsjubileum. Jeg anbefaler at dere alle tar del i dette.

Jeg håper dere alle tar med dere tilbake noe av det som har vært hovedtema på dette møtet. Sørg for at dere setter av tid i menighetsrådet til å følge opp dette. Ved neste møte, under siden sist, vil dere sjekkes på dette.

Jeg takker for aktiv deltakelse. Det er alltid trivelig å komme hit.

Biskopen velsigner alle.

OSLO, 21.11.2014

Jessheim 24/11 - 2014

